

Provinciale taken wet Natuurbescherming

November 2017, Jean-Paul de Poorter

Inhoud

1. Wet natuurbescherming	1
1.1 Wet natuurbescherming – Algemeen	1
1.2 Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming	2
1.2.1 Gebiedsbescherming algemeen – Natuurnetwerk Nederland.....	2
1.2.2 Gebiedsbescherming specifiek – Natura2000 gebieden	2
1.2.3 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel gebiedsbescherming.....	4
1.3 Wet natuurbescherming – Soortenbescherming	5
1.3.1 Soortenbescherming – Algemene zorgplicht en actieve soortenbescherming	5
1.3.2 Soortenbescherming – Drie beschermingsregimes met elk een eigen verbodstelsel	5
1.3.3 Schadebestrijding, overlastbestrijding en faunabeheer	6
1.3.4 Recreatieve jacht	6
1.3.5 Middelen voor het vangen en doden van dieren	6
1.3.6 Overige bepalingen	6
1.3.7 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel soortenbescherming	7
1.4 Wet natuurbescherming – Houtopstanden	8
1.4.1 Reikwijdte Wnb, onderdeel houtopstanden	8
1.4.2 Regime Wnb, onderdeel houtopstanden	8
1.4.3 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel houtopstanden	9
1.5 Wet natuurbescherming – Overige hoofdstukken	10
1.5.1 Vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen – Hoofdstuk 5 van de Wnb.....	10
1.5.2 Financiële bepalingen – Hoofdstuk 6 van de Wnb.....	10
1.5.3 Handhaving – Hoofdstuk 7 van de Wnb.....	10

1. Wet natuurbescherming

1.1 Wet natuurbescherming – Algemeen

Op 1 januari 2017 zijn de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Besluit en de Regeling natuurbescherming in werking getreden, als vervanger van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunwet en de Boswet en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving. Het nieuwe wettelijke stelsel geeft vorm en inhoud aan de decentralisatieafspraken van het Rijk met de provincies in het Bestuursakkoord natuur en het Natuurpact. Dat wil zeggen: de uitvoering van de Wnb ligt hoofdzakelijk bij de provincies; de provincies bepalen binnen de provinciegrenzen wat op natuurgebied wel en niet mag en zijn over het algemeen verantwoordelijk voor de informatievoorziening, voor vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen en voor toezicht en handhaving, expliciet benoemde uitzonderingen daargelaten (zie onderstaand tekstkader). Verder is het nieuwe wettelijke stelsel een vereenvoudiging vergeleken met het voormalige stelsel en sluit het beter aan op het Europese recht en op het omgevingsrecht.

De provincies zijn bevoegd gezag Wnb, met uitzondering van in het Besluit natuurbescherming aangewezen categorieën van handelingen of projecten, en handelingen of projecten in (of met gevolgen voor) bij het Besluit natuurbescherming aangewezen categorieën van gebieden, waarvoor de minister van Economische Zaken bevoegd gezag is (Wnb, artikel 1.3 lid 5). Dit geldt bij ruimtelijke ingrepen voor (opsomming mogelijk niet uitputtend): projecten van gebieden die niet op provinciaal niveau zijn ingedeeld, hoofd(vaar)wegen en landelijke spoorwegen, kustbeschermings- en rivierveiligheidsmaatregelen, burgerluchthavens, activiteiten op militaire (oefen)terreinen, windenergie op zee, het landelijk energietransportnetwerk, het gastransportnetwerk en activiteiten van of door een lid van het Koninklijk Huis of een buitenlandse mogendheid. Hiervoor verleent RVO vergunningen en ontheffingen. Ook valkeniersaktes, merktekens voor het prepareren en elektronisch registreren van vogels en het zogenoemde CITES verdrag worden door RVO verstrekt / uitgevoerd.

Het doel van de Wnb is omschreven in artikel 1.10 en betreft het beschermen en ontwikkelen van de natuur en het behouden en herstellen van de biodiversiteit, het doelmatig beheeren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur voor maatschappelijke functies en ook het verzekeren van samenhangend beleid voor het behoud en beheer van waardevolle landschappen.

De Wnb bevat een algemene zorgplicht (artikel 1.11): iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefgebieden en hiervoor schadelijke handelingen achterwege laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, maatregelen treffen om schadelijke gevolgen te voorkomen of, als voorkomen niet mogelijk is, de schadelijke gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Ter uitvoering van de wet stellen de minister van Economische Zaken en de provincies een nationale natuurvisie respectievelijk provinciale natuurvisies vast (Wnb artikelen 1.5 en 1.7). Hierin worden het nationale en provinciale beleid opgenomen en in de provinciale visies met name ook de integratie van het natuurbeleid met het economische beleid, het ruimtelijk beleid, het milieubeleid, het waterbeleid en het cultuurbeleid (omgevingsbeleid). De minister van Economische Zaken ziet toe op de staat van instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van vogels, dier- en plantensoorten (Wnb artikel 1.8). Het Planbureau voor de Leefomgeving brengt eenmaal per vier jaar een wetenschappelijk rapport uit over de toestand van de natuur en eenmaal per twee jaar een monitoringsrapport met de stand van zaken (Wnb artikel 1.9).

De Wnb regelt inhoudelijk de volgende onderwerpen, waarvan 2 en 3 nieuw zijn voor de provincies:

1. Gebiedsbescherming, inclusief de Programmatische Aanpak Stikstof, PAS. Voormalige Natuurbeschermingswet 1998; nu hoofdstuk 2 van de Wnb;
2. Soortenbescherming, nieuw voor de provincies, voormalige Flora- en faunawet, nu hoofdstuk 3 van de Wnb;
3. Houtopstanden, nieuw voor de provincies, voormalige Boswet, nu hoofdstuk 4 van de Wnb.

Nieuw per 1 januari 2017 voor de provincies als bevoegd gezag zijn de onderwerpen 'soortenbescherming' en 'houtopstanden'. Voor soortenbescherming betreft dit in het bijzonder de bevoegdheid om onthefing/vrijstelling te verlenen van de in de beschermingsregimes voor vogels, dier- en plantensoorten opgenomen verboden. De bij soortenbescherming en houtopstanden horende bevoegdheden lagen voorheen bij het Rijk en werden in de praktijk uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Het onderdeel 'gebiedsbescherming' van de Wnb is voor de provincies niet nieuw: voor de Natuurbeschermingswet 1998 was al tot een (gedecentraliseerde) rolverdeling gekomen tussen het Rijk (aanwijzen Natura 2000 gebieden) en de provincies (beheerplannen opstellen en uitvoeren en vergunningen afgeven voor projecten of andere handelingen die van invloed kunnen zijn op (de instandhoudingsdoelstellingen van) Natura 2000 gebieden). Deze rolverdeling is overgenomen in de nieuwe Wnb. De Wnb codificeert voorts de mogelijkheid van programmatische aanpakken om Natura 2000 gebieden te beschermen en tevens economische activiteiten toe te staan die op deze gebieden van invloed zijn (Wnb, artikel 1.13). De in de afgelopen jaren door het Rijk en de provincies ingevoerde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is een voorbeeld van zo'n programmatische aanpak.

1.2 Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming

1.2.1 Gebiedsbescherming algemeen – Natuurnetwerk Nederland

De gezamenlijke provincies dragen de zorg voor het totstandkomen en instandhouden van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk – Natuurnetwerk Nederland – door het verplicht aanwijzen van gebieden die tot dit netwerk behoren (artikel 1.12 Wnb). De bescherming van deze gebieden gebeurt via de RO wetgeving. De provincies hebben verder de bevoegdheid om bijzondere provinciale natuurgebieden en/of landschappen aan te wijzen. Als de provincie dat van belang vindt kan de provincie beleid over de aanwijzing en bescherming van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen vastleggen in de provinciale natuurvisie die de Wnb voorschrijft (artikel 1.7 Wnb).

1.2.2 Gebiedsbescherming specifiek – Natura2000 gebieden

De Wnb bevat de bevoegdheid van de minister om gebieden aan te wijzen die ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn speciale bescherming genieten, de zogenoemde Natura2000 gebieden. Momenteel zijn dit er 166 in Nederland. Bij de aanwijzing van een gebied horen op termijn te bereiken instandhoudingsdoelstellingen voor de leefgebieden van vogelsoorten en de natuurlijke habitats en de habitats van dier- en plantensoorten.

De provincies zorgen verplicht voor instandhoudingsmaatregelen in Natura2000 gebieden, die nodig zijn gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. De maatregelen en de beoogde resultaten daarvan nemen de provincies op in een beheerplan per Natura2000 gebied (artikelen 2.2 en 2.3 Wnb). De provincies zorgen voor de realisatie van de beheerplannen.

De provincies kunnen verplichtingen opleggen aan degene met (voorgenomen) handelingen die van invloed zijn op (de instandhoudingsdoelstellingen van) een Natura2000 gebied. Dit betreft verplichtingen tot het verstrekken van informatie, het treffen van preventie- of herstelmaatregelen, het opvolgen van voorschriften of het niet uitvoeren of staken van de handeling. Dit kan bij spoed zelfs met een mondelinge mededeling, die pas daarna op schrift wordt gesteld en wordt toegezonden of uitgereikt). Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen met verplichtingen voor categorieën van handelingen zoals hiervoor genoemd. Op grond van de Wnb is het verboden te handelen in strijd met de provinciale verplichtingen (artikel 2.4 Wnb).

De provincies verbieden of beperken de toegang tot (delen) van Natura2000 gebieden als dat voor de instandhoudingsdoelstellingen noodzakelijk is. Het is op grond van de Wnb verboden te handelen in strijd met het toegangsverbod (artikel 2.5).

De provincies verlenen vergunningen voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die van invloed zijn op (de instandhoudingsdoelstellingen van) een Natura2000 gebied (artikel 2.7 lid 2 van de Wnb); zonder vergunning projecten realiseren is verboden. De provincie kan de vergunning uitsluitend verlenen als is voldaan aan de in artikel 2.8 van de Wnb opgenomen eisen. Deze eisen zijn kort en goed dat er een passende beoordeling van de gevolgen van het project of de andere handeling moet plaatsvinden die zekerheid biedt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast, tenzij er geen andere oplossingen zijn, er sprake is van groot openbaar belang en er compenserende maatregelen worden genomen. De verplichting om deze compenserende maatregelen te treffen neemt de provincie op in de vergunning en meldt de provincie aan de minister (die op zijn beurt meldt aan de Europese Commissie). Bij bouw- of aanlegwerkzaamheden waarvoor de initiatiefnemer een omgevingsvergunning bij de gemeente moet aanvragen, verleent de provincie de vergunning in het kader van de PAS via een zogenoemde verklaring van geen bedenkingen bij de omgevingsvergunning. De gemeente vraagt de VVGB aan bij de provincie.

Een aparte groep van de hiervoor genoemde vergunningen voor projecten of andere handelingen zijn de Wnb vergunningen (of VVGB) die nodig zijn in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof, als de initiatiefnemer heeft berekend dat de aan zijn project of andere handeling verbonden stikstofuitstoot de grenswaarde overschrijdt die geldt voor het Natura 2000 gebied dat wordt beïnvloed (beneden de grenswaarde moet de initiatiefnemer zijn project/handeling melden).

Het verbod om zonder vergunning van de provincie projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die van invloed zijn op Natura 2000 gebieden geldt niet voor (artikel 2.9 Wnb):

- Projecten en andere handelingen die qua gevolgen zijn beoordeeld en zijn opgenomen in provinciale beheerplannen voor Natura2000 gebieden.
- Handelingen die op de referentiedatum (31 maart 2010 of de aanwijsdatum van het Natura2000 gebied als dit gebied na 31 maart 2010 is aangewezen) bekend waren (of bij de provincie redelijkerwijs bekend konden zijn) en sindsdien niet of niet in betekende mate zijn gewijzigd.
- Projecten en andere handelingen die horen tot door Provinciale staten in een verordening aangewezen categorieën van projecten en/of andere handelingen, als deze projecten en handelingen voldoen aan de bij of krachtens deze provinciale verordening gestelde regels. In de provinciale verordening kunnen regels worden gesteld aan: de wijze van realisatie, de ligging van de locatie ten opzichte van het Natura2000 gebied, het onderzoek dat naar de gevolgen van het project of de handeling moet worden gedaan, de te treffen maatregelen en de melding van het

voornemen om een project te realiseren dan wel een andere handeling uit te voeren en de termijn en procedure die daarbij in acht moet worden genomen en de gegevens die daarbij moeten worden overlegd. De provincies mogen in hun verordening alleen categorieën van projecten en andere handelingen aanwijzen waarvan op voorhand op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat zij afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten de natuurlijke kenmerken van een Natura2000 gebied zullen aantasten.

1.2.3 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel gebiedsbescherming

Regels stellen / verordening	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale natuurvisie met optie voor het aanwijzen en beschermen van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen. • Het – bij spoed zelfs via mondelinge mededeling – verplichten van initiatiefnemers van (voorgenomen) handelingen die van invloed kunnen zijn op Natura2000 gebieden tot het verstrekken van informatie, het treffen van preventie- of herstelmaatregelen, het opvolgen van voorschriften of het niet uitvoeren of staken van handelingen. • Verordening met categorieën van handelingen met regels voor het verstrekken van informatie, het treffen van preventie- of herstelmaatregelen, het opvolgen van voorschriften of het niet uitvoeren of staken van handelingen. • Instellen toegangsverboden. • Vergunningen afgeven voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die van invloed zijn op (de instandhoudingsdoelstellingen van) Natura2000 gebieden. • Verordening met categorieën van projecten en andere handelingen die zonder vergunning van de provincie mogen worden gerealiseerd respectievelijk verricht.
Informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale regels / verordening, uitzonderingen, vergunningsmogelijkheden en daaraan verbonden procedures. • Toezicht- en handhavingscommunicatie.
Vergunning / VVGB	<ul style="list-style-type: none"> • Vergunning- en VVGB aanvragen beoordelen en vergunningen/VVGB afgeven of weigeren.
Toezicht en handhaving Wnb onderdeel gebiedsbescherming, provinciale regels en vergunningen / VVGB	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving algemene zorgplicht Wnb (artikel 1.11). • Naleving beschermingsmaatregelen bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen (indien van toepassing). • Naleving van door de provincie opgelegde verplichtingen aan initiatiefnemers van (voorgenomen) handelingen die van invloed kunnen zijn op Natura2000 gebieden tot informatieverstrekking, het treffen van preventie- of herstelmaatregelen, het opvolgen van voorschriften of het niet uitvoeren of staken van handelingen. • Naleving regels verordening voor categorieën van handelingen op het gebied van informatieverstrekking, het treffen van preventie- of herstelmaatregelen, het opvolgen van voorschriften of het niet uitvoeren of staken van handelingen. • Naleving toegangsverboden. • Naleving vergunningen/VVGB voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen, inclusief vergunningen (en meldingen) in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. • Naleving regels verordening voor categorieën van projecten en andere handelingen die zonder provinciale vergunning mogen worden gerealiseerd respectievelijk verricht.
Afstemming met toezicht- en handhavingspartners	<ul style="list-style-type: none"> • Groene regierol provincies voor een efficiënte en effectieve inrichting van toezicht en handhaving van de Wnb, onderdeel gebiedsbescherming. Afstemming met onder andere terreinbeherende organisaties, waterschappen, recreatieschappen, gemeenten en politie.

1.3 Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

1.3.1 Soortenbescherming – Algemene zorgplicht en actieve soortenbescherming

Op grond van de Wnb mag in principe geen schade worden toegebracht aan alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving: artikel 1.11 Wnb bevat deze algemene zorgplicht. Artikel 1.12 van de Wnb bevat verder de verplichting van de gezamenlijke provincies tot actieve soortenbescherming door het nemen van maatregelen voor:

- Bescherming, instandhouding of herstel van biotopen en leefgebieden voor alle in Nederland in het wild levende vogelsoorten, in het bijzonder die van bijlage I van de Vogelrichtlijn en de geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten.
- Behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren en planten en habitats uit de Habitatrictlijn.
- Behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van rode lijst soorten, dat wil zeggen met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in Nederland in het wild voorkomende dier- en plantensoorten.

Onder deze maatregelen valt de zorg van de gezamenlijke provincies voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk – Natuurnetwerk Nederland – door het aanwijzen van gebieden die tot dit netwerk behoren. Alsmede de mogelijkheid van de provincies om bijzondere provinciale natuurgebieden of landschappen aan te wijzen. Monitoring van de inspanningen en resultaten van het Natuurnetwerk Nederland hoort tot de zorg van de gezamenlijke provincies (Wnb, artikel 1.12 lid 4). De provincies kunnen voor actieve soortenbescherming tevens een provinciale programmatische aanpak bepalen (Wnb, artikel 1.13 lid 7 en lid 8).

1.3.2 Soortenbescherming – Drie beschermingsregimes met elk een eigen verbodstelsel

De Wnb kent drie beschermingsregimes voor dieren en planten die in Nederland in het wild leven:

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, in casu alle natuurlijk in het wild levende vogels in de EU (artikel 3.1 – 3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrictlijn (en de verdragen van Bern en Bonn)
3. Regels ter bescherming van andere soorten, opgenomen in een bijlage bij de Wnb.

Deze drie beschermingsregimes kennen elk een eigen verbodstelsel (artikelen 3.1 en 3.2 (vogels), 3.5 en 3.6 (dier- en plantensoorten) en 3.10 (andere soorten)). De opzet van de drie verbodstelsels is vergelijkbaar. Het verbodstelsel voor vogels is bij wijze van voorbeeld samengevat als volgt:

- De provincie kan voor bepaalde verboden onthefing verlenen (artikel 3.3, lid 1). Provinciale staten kunnen bij verordening geheel of gedeeltelijk vrijstelling voor bepaalde verboden verlenen (artikel 3.3, lid 2). De minister kan zowel ontheffing als vrijstelling verlenen (artikel 3.3, lid 3).
- Aan het kunnen verlenen van ontheffing of vrijstelling zitten voorwaarden vast (artikel 3.3, lid 4):
 - Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
 - De ontheffing of vrijstelling moet nodig zijn omwille van onder andere: de volksgezondheid, de luchtverkeersveiligheid, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
 - De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

- Artikel 3.3, lid 5 bevat enkele voorschriften die in een ontheffing of vrijstelling moeten worden gesteld omtrent: methoden, middelen of installaties om te vangen of te doden, tijd en plaats waarvoor de ontheffing/vrijstelling geldt en hoe het risico voor de vogelstand wordt beperkt.
- De verboden van de artikelen 3.1 en 3.2 zijn niet van toepassing op handelingen ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een beheerplan (artikel 3.3, lid 7).
- Tot slot stelt artikel 3.4 dat als de Wnb het vangen of doden van bepaalde vogelsoorten toestaat, dit vangen of doden niet mag met gebruikmaking van de in dit artikel opgenomen middelen. De provincie en Provinciale staten kunnen hierbij wederom ontheffing respectievelijk (per verordening) vrijstelling verlenen onder eerdergenoemde voorwaarden en voorschriften.

1.3.3 Schadebestrijding, overlastbestrijding en faunabeheer

De Wnb (artikel 3.12) geeft voor deze onderwerpen een centrale rol aan faunabeheereenheden, verenigingen of stichtingen van jachthouders en maatschappelijke organisaties die het duurzaam beheren van populaties (mede) tot doel hebben. Faunabeheereenheden moeten voor hun gebied een faunabeheerplan opstellen. Provinciale staten leggen in een verordening regels vast waar de faunabeheereenheden en hun plannen aan moeten voldoen; de provincies moeten de opgestelde faunabeheerplannen goedkeuren. Jachthouders met een jachtakte moeten zich op hun beurt verenigen in wildbeheereenheden (artikel 3.14; verenigingsvorm); Provinciale staten leggen in een verordening regels vast waar de wildbeheereenheden aan moeten voldoen.

Schade- en overlastbestrijding is nader geregeld in de artikelen 3.15 (voor grondgebruikers) en 3.16 (voor gemeenten). Per AMvB of per provinciale verordening kunnen vogels en dieren worden aangewezen die in het hele land respectievelijk de betreffende provincie schade veroorzaken en die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Provinciale staten verlenen aan grondgebruikers via een verordening vrijstelling voor het bestrijden van deze vogels en dieren en kunnen dat ook voor gemeenten doen voor hun bebouwde kom.

Faunabeheer is nader geregeld in artikel 3.17. De provincie kan faunabeheereenheden ontheffing verlenen om de omvang van populaties vogels of dieren te beperken conform het door de eenheid opgestelde faunabeheerplan. Een wildbeheereenheid of anderen kunnen de betreffende ontheffing ook krijgen, als tussenkomst van de faunabeheereenheid niet noodzakelijk wordt geacht. De provincie kan verder ook ontheffing verlenen voor faunabeheer dat niet op grond van een faunabeheerplan wordt verricht.

1.3.4 Recreatieve jacht

De recreatieve jacht is geregeld in artikel 3.20 en verder. De wet bepaalt onder andere wie wanneer op welke manier mag jagen op welke soorten (uitsluitend wilde eend, fazant, houtduif, haas en konijn). De provincie kan de jacht vanwege bijzondere weersomstandigheden sluiten.

1.3.5 Middelen voor het vangen en doden van dieren

Artikel 3.24 gaat over middelen voor het vangen en doden van dieren en de regels die daarbij gelden, onder andere voor het tijdens de jacht gebruiken van een geweer en jachtvogels.

1.3.6 Overige bepalingen

De verboden voor soortenbestrijding gelden niet voor handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van onder andere: beheer of onderhoud van onder

andere (vaar)wegen en land- en bosbouwgronden en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. De minister overlegt met de provincies over voornemens om gedragscodes goed te keuren of in te trekken.

Het opdrijven van wilde zwijnen, reeën, damherten of edelherten is verboden, tenzij Provinciale staten in een verordening hebben bepaald dat dit wel is toegestaan. Het is verder verboden dieren of eieren uit te zetten, tenzij met provinciale ontheffing of vrijstelling van Provinciale staten.

De provinciale ontheffingen voor soortenbescherming kunnen rechtstreeks bij de provincie worden aangevraagd. Initiatiefnemers kunnen de ontheffing ook aanvragen gekoppeld aan hun aanvraag om een omgevingsvergunning bij hun gemeente, bijvoorbeeld als de ontheffing nodig is bij bouw- of aanlegwerkzaamheden. Dan verleent de provincie de ontheffing via een zogenoemde ‘verklaring van geen bedenkingen’ (VVGB) bij de omgevingsvergunning op aanvraag van de gemeente.

1.3.7 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel soortenbescherming

Regels stellen / verordening	<ul style="list-style-type: none"> • Ontheffing of vrijstelling (via verordening) met voorschriften voor Wnb verboden voor de bescherming van vogels, dieren en planten. • Verordening met regels waar wildbeheereenheden en faunabeheereenheden en hun faunabeheerplannen aan moeten voldoen. • Verordening waarin vogels en dieren worden aangewezen die in de betreffende provincie schade veroorzaken en die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen + verordening om grondgebruikers en gemeenten vrijstelling te geven voor het bestrijden ervan. • Ontheffing om de omvang van populaties vogels of dieren te beperken (faunabeheer). • Het voor een bepaalde tijd in de hele provincie of een deel daarvan sluiten van de recreatieve jacht vanwege bijzondere weerstandigheden. • Verordening om het opdrijven van wilde zwijnen, reeën, damherten of edelherten toe te staan. • Ontheffing voor het uitzetten van dieren of eieren van dieren.
Informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale regels / verordening, uitzonderingen, ontheffingsmogelijkheden en geheel of gedeeltelijke vrijstellingen en procedures. • Toezicht- en handavingscommunicatie.
Ontheffing / VVGB	Ontheffingsaanvragen / VVGB aanvragen beoordelen en ontheffingen en VVGB afgeven of gemotiveerd weigeren.
Toezicht en handhaving Wnb onderdeel soortenbescherming, provinciale regels, ontheffingen en vrijstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving algemene zorgplicht Wnb (artikel 1.11) en specifieke beschermingsregimes/verboden vogels, dier- en plantensoorten, andere soorten. • Naleving voorschriften provinciale ontheffingen, VVGB en vrijstellingen voor Wnb verboden voor de bescherming van vogels, dieren en planten. • Naleving regels waar wildbeheereenheden en faunabeheereenheden en de faunabeheerplannen die zij opstellen aan moeten voldoen. • Naleving verordening vrijstelling voor het bestrijden van – per verordening aangewezen – schadeveroorzakende vogels en dieren door grondgebruikers en gemeenten. • Naleving ontheffingen / VVGB om de omvang van populaties vogels of dieren te beperken (faunabeheer). • Naleving tijdelijke provinciale sluiting recreatieve jacht. • Naleving verordening opdrijven wilde zwijnen, reeën, damherten of edelherten. • Naleving ontheffingen / VVGB voor het uitzetten van dieren of eieren.
Afstemming met toezicht- en handavingspartners	<ul style="list-style-type: none"> • Groene regierol provincies voor een efficiënte en effectieve inrichting van toezicht en handhaving van de Wnb, onderdeel soortenbescherming. Afstemming met onder andere terreinbeherende organisaties, waterschappen, recreatieschappen, gemeenten en politie.

1.4 Wet natuurbescherming – Houtopstanden

1.4.1 Reikwijdte Wnb, onderdeel houtopstanden

De Wnb, onderdeel houtopstanden, beschermt bos, maar ook andere houtopstanden waaronder bijvoorbeeld houtwallen en elzensingels. Initiatiefnemers hebben in het volgende geval met de Wnb, onderdeel houtopstanden, te maken:

- a) De houtopstand ligt buiten de 'bebouwde kom Boswet' die is vastgesteld door de gemeente (de informatieverstrekking hierover berust bij de gemeenten);
- b) De omvang van de vegetatie is groter dan 1.000m² of het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer;
- c) De initiatiefnemer wil een deel van een houtopstand van 1.000m² of een rijbeplanting van minimaal 20 bomen vellen of teniet doen.

1.4.2 Regime Wnb, onderdeel houtopstanden

In voornoemd geval moet de initiatiefnemer een kapmelding doen bij de provincie, volgens daartoe door de provincie opgestelde regels (verordening) over te verstrekken gegevens, in acht te nemen termijnen en de wijze van melden. De provincie ontvangt de kapmelding en beoordeelt die.

De provincie kan het kappen niet toestaan en een kapverbod opleggen (telkens voor ten hoogste 5 jaar ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden). Als de initiatiefnemer het niet eens is met het door de provincie opgelegde kapverbod kan hij binnen 6 weken bezwaar indienen. De provincie beoordeelt het bezwaar en maximaal 6 weken na de bezwaartermijn (van 6 weken) stuurt de provincie een besluit op het gemaakte bezwaar.

Initiatiefnemers hebben op grond van de Wnb, onderdeel houtopstanden, een herplantplicht en moeten binnen 3 jaar na de kap bomen herplanten op dezelfde locatie als waar (met provinciale instemming) is gekapt. De provincie kan regels opstellen (verordening) voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze voldoen aan de herplantplicht.

Soms is geen kapmelding nodig c.q. kan er worden gekapt zonder melding, zoals binnen de bebouwde kom Boswet (waar de gemeente bevoegd is) en voor naaldbomen niet ouder dan 20 jaar die kennelijk bedoeld zijn om te dienen als kerstbomen (zie verder Wnb, artikel 4.1), alsmede in het geval er onder andere sprake is van vellen in het kader van een Natura 2000 instandhoudingsmaatregel en bij werken volgens een door de Minister goedgekeurde gedragscode (zie Wnb, artikel 4.4).

Initiatiefnemers kunnen bij de provincie voor een aantal situaties onthefing aanvragen (Wnb, artikel 4.5 lid 3): van de kapmelding, van de herplantplicht, van het verplicht vervangen van herbepplanting die niet is aangeslagen en van de verplichting om een verkrijger op de hoogte te stellen van een herplantplicht en dit op te nemen in de akte van levering. Voor voorgaande zaken kunnen Provinciale staten bij verordening ook geheel of gedeeltelijk vrijstelling verlenen (artikel 4.5 lid 4).

Een ontheffing van de provincie is ook nodig voor het voldoen aan de herplantplicht, maar op een andere locatie dan waar bomen zijn gekapt, waarbij bovendien moet worden voldaan aan hiervoor door de provincie opgestelde regels (verordening) aan andere locaties met betrekking tot kwaliteit, oppervlakte en locatie (Wnb, artikel 4.5 lid 1 en lid 2). De provincies maken bekend wanneer en hoe de mogelijke ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

De provincie is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving op de naleving van de Wnb, onderdeel houtopstanden. Soms moeten initiatiefnemers naast de kapmelding bij de provincie een kapvergunning bij de gemeente aanvragen. Gemeenten leggen in de gemeentelijke bomenverordening vast voor welke bomen binnen de gemeentegrens een kapvergunning nodig is.

1.4.3 Samenvatting provinciale taken Wnb, onderdeel houtopstanden

Regels stellen / verordening	<ul style="list-style-type: none"> • Regels aan de kapmelding (gegevens, termijnen, wijze van melden). • Regels om bosbouwkundig verantwoord te voldoen aan de herplantplicht. • Regels voor het geheel of gedeeltelijk door PS verlenen van vrijstellingen, voor aspecten waarvoor GS ontheffing kan verlenen (kapmelding, herplantplicht, vervangen niet aangeslagen herbepanting, verplichting om verkrijgers van een herplantplicht op de hoogte te stellen en dit op te nemen in de akte van levering). • Regels voor het voldoen aan de herplantplicht op een andere locatie dan de kaplocatie.
Informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Provinciale regels / verordening, uitzonderingen, ontheffingsmogelijkheden en geheel of gedeeltelijke vrijstellingen en procedures. • Toezicht- en handavingscommunicatie.
Kapmeldingen	In ontvangst nemen en volgens de provinciale regels afdoen.
Kapverboden	Inclusief redenen melden aan de melder volgens de provinciale regels.
Bezwaren kapverbod	Beoordelen en besluiten op bezwaar volgens de provinciale regels.
Ontheffingen	Ontheffingsaanvragen beoordelen en ontheffingen afgeven of gemotiveerd weigeren.
Toezicht en handhaving provinciale regels, kapmeldingen, kapverboden, ontheffingen en vrijstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Naleving algemene zorgplicht Wnb (artikel 1.11). • Kappen zonder conform de provinciale regels gedane en nageleefde kapmelding, terwijl een ontheffing of vrijstelling van de kapmelding ontbreekt. • Kappen na oplegging van een provinciaal kapverbod. • Kappen vooruitlopend op een provinciaal besluit op een tegen een provinciaal kapverbod ingediend bezwaar. • Niet voldoen aan de herplantplicht conform de provinciale regels om op bosbouwkundig verantwoorde wijze aan de herplantplicht te voldoen. • Niet of niet tijdig (binnen 3 jaar na het kappen) voldoen aan de herplantplicht, zonder provinciale ontheffing of vrijstelling. • Het niet vervangen van niet aangeslagen herbepanting, zonder provinciale ontheffing of vrijstelling. • Het niet informeren van verkrijgers over een herplantplicht en/of het niet opnemen daarvan in de akte van levering, zonder provinciale ontheffing of vrijstelling. • Voldoen aan de herplantplicht op een andere locatie dan de kaplocatie, zonder provinciale ontheffing hiervoor en/of in strijd met de provinciale regels hiervoor.
Afstemming met toezicht- en handavingspartners	<ul style="list-style-type: none"> • Groene regierol provincies voor een efficiënte en effectieve inrichting van toezicht en handhaving van de Wnb, onderdeel houtopstanden. Afstemming met onder andere terreinbeherende organisaties, waterschappen, recreatieschappen, gemeenten en politie. • Afstemming met gemeenten over informatievoorziening gemeentelijke bomenverordeningen en kapvergunningen. • Afstemming met gemeenten over informatie-uitwisseling (kapmeldingen en kapvergunningen buiten bebouwde kom Boswet). • Afstemming met gemeenten over wederzijds signaaltoezicht, bijvoorbeeld: provincie geeft signaal aan gemeente als (het vermoeden bestaat dat) er onterecht wordt gekapt zonder gemeentelijke kapvergunning; gemeente geeft signaal aan provincie als (het vermoeden bestaat dat) er wordt gekapt in strijd met de Wnb, onderdeel houtopstanden.

1.5 Wet natuurbescherming – Overige hoofdstukken

1.5.1 Vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen – Hoofdstuk 5 van de Wnb

De belangrijkste bepalingen in dit hoofdstuk van de Wnb zijn:

- Het bevoegd gezag beslist binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag over een vergunning of ontheffing en kan die termijn eenmaal met 7 weken verlengen.
- Aan vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen – en ook aan opdrachten van de provincie voor populatiebeheer – kunnen voorschriften worden verbonden en het is verboden in strijd met die voorschriften te handelen. Vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen kunnen verder onder beperkingen worden verleend en aan een geldigheidsduur worden gekoppeld.
- Verleende vergunningen en ontheffingen kunnen worden ingetrokken of gewijzigd als de houder in strijd met de vergunning/ontheffing handelt, bij de aanvraag onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt terwijl juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zouden hebben geleid, de vergunning of ontheffing in strijd met wettelijke voorschriften is verstrekt en bij zodanig gewijzigde omstandigheden dat de vergunning of ontheffing destijds bij die omstandigheden niet zou zijn verstrekt.

1.5.2 Financiële bepalingen – Hoofdstuk 6 van de Wnb

De belangrijkste bepalingen in dit hoofdstuk van de Wnb zijn:

- De provincie verleent in voorkomende gevallen in hun provincie tegemoetkomingen in schade aangericht door bepaalde natuurlijk in het wild levende vogels en dieren.
- De provincie kan leges vragen voor het behandelen van de aanvraag, verlenging of wijziging van vergunningen en ontheffingen

1.5.3 Handhaving – Hoofdstuk 7 van de Wnb

De belangrijkste bepalingen in dit hoofdstuk van de Wnb zijn:

- Met het toezicht op de naleving van de Wnb zijn belast de door de minister van Economische Zaken, de minister van Veiligheid en Justitie (voor wat betreft de Wet op de economische delicten) en de provincies daartoe aangewezen ambtenaren.
- De provincies zijn bevoegd om een last onder bestuursdwang op te leggen ter handhaving van het bepaalde in de Wnb.
- De Nederlandse strafwet is van toepassing op iedereen die zich schuldig maakt aan overtreding van (de meeste van de regels en bepalingen die zijn gesteld bij of krachtens) de Wnb.